ΟΙ ΘΕΑΝΘΡΩΠΙΝΕΣ ΡΙΖΕΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

τοῦ Ἀρχιμ. π. Σαράντη Σαράντου

Πρωτίστως ὀφείλω κάποιες διευκρινίσεις ὡς πρός τήν ἐπικεφαλίδα τοῦ θέματός μου.Τί ἐννοοῦμε μέ τή φράση θεανθρώπινες ρίζες καί τί ἐννοῦμε μέ τόν ὅρο ἐκπαίδευση. Γιά ποιά ἐκπαίδευση μιλᾶμε καί σέ ποιό χρονικό εὖρος ἐκτείνεται.

Πιστεύουμε λοιπόν ὅτι μέ τόν ὅρο ἐκπαίδευση, ἐννοοῦμε τή διαμόρφωση τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ, Ἐθνικοῦ, Ἑλληνικοῦ μας συστήματος. Οἱ ρίζες του βρίσκονται στόν ἀρχαῖο Ἑλληνικό πολιτισμό μας καί δή στήν ἀριστουργηματική γλῶσσα του. Πολλά κείμενα τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς κλασσικῆς ἐποχῆς ἀποκαλύπτουν τίς θεανθρώπινες ρίζες τοῦ πολιτισμοῦ μας. Οἱ ἀναφορές τῶν πρό Χριστοῦ προγόνων μας στούς θεούς φαίνεται νά καλύπτουν σέ κάποιο μικρό βαθμό τίς πνευματικές ἀναζητήσεις τους. Ὅλη ἡ λοιπή δημιουργία πασχίζει νά καλύψει τίς κοινωνικές ἀνάγκες τους. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες προσπάθησαν νά συγκροτήσουν μιά ὀργανωμένη πολιτεία μέσα στήν ὁποία νά μποροῦν νά ἀναπτύξουν τόν πολιτισμό τους καί τίς ἀξίες τους. Ἐνδεικτικά ἀναφέρουμε τήν Πολιτεία τοῦ Πλάτωνα. Ἐκτός τῶν πολλῶν ἄλλων ἀξιῶν πού ἀναφέρει εἶναι ἡ ὀργάνωση τῆς Παιδείας. Ἐπιμένει στή μουσική καί στή γυμναστική ἀγωγή τῶν παιδιῶν. Ἡ εὐνομούμενη Ἀθηναϊκή Δημοκρατία, ἰσχυρίζεται ὁ Πλάτων, θά πρέπει πολύ νά προσέχει, τί μουσική ἀκοῦνε τά παιδιά. Ἐνδέχεται νά ἀλλοτριωθεῖ ὅλο τό ἦθος τῶν νέων ὅταν ξένοι πρός τήν παράδοση μουσική ρυθμοί κατακλύσουν τίς ἀκοές τους τή διάνοιά

τους καί τήν ψυχή τους. Μαζί μέ τήν μουσική, θά ἀλλοτριωθεῖ καί ὁ ἀναπόσπαστα συνδεόμενος λόγος. Τό κακό θά ἀπλωθεῖ σ' ὅλη τή γενιά καί ἀπό αὐτή στίς ἐπόμενες.

Γι' αὐτό καί οἱ νόμοι τῆς πολιτείας ἦταν αὐστηροί, ἐφόσον ἤθελαν ὡς ὀργανωμένη εὐνομούμενη πολιτεία νά προσφέρουν παιδεία καθαρή, δημοκρατική, καί συμβατή μέ τήν ἱστορία καί τήν παράδοση τῆς Ἀθήνας. Τό αὐτό ἐπεδίωκε καί ἡ Σπάρτη. Νά μήν ἀλλοτριώνεται ἡ παράδοση, ἡ ἀγωγή, οἱ ἀξίες, τό σπαρτιατικό ἡρωϊκό πνεῦμα.

Ἀντίστοιχη ἦταν ἡ ἔγνοια τοῦ Ἀριστοτέλη καί πολλῶν ἄλλων ἐπιφανῶν προγόνων μας γιά τή διάπλαση τοῦ ἤθους καί τοῦ χαρακτήρα τῶν νέων τῆς πατρίδας μας.

Μέ τήν Ἐνανθρώπιση τοῦ Κυρίου μας, μέ τό λόγο Του, τά θαύματά Του, τή ζωή Του, τό μαρτύριο καί τό θάνατό Του, τήν Ἀνάστασή Του καί τήν ἔνδοξο Ἀνάληψή Του εἰς οὐρανούς οἱ ρίζες τῆς παιδείας μας θεανθρωποποιοῦνται. Ὑποστατικά ἑνωμένος ὁ Μονογενής Υἱός καί Λόγος τοῦ Θεοῦ, ὁ τέλειος Θεός μέ τήν ἀνθρώπινη φύση μας, τῆς μεταδίδει τά χαρίσματά Του στό βαθμό πού τά ἀποδεχόμαστε καί τά ἀξιοποιοῦμε. Ἀπό τήν ἐποχή τοῦ θεανθρώπου Κυρίου μας ἡ ἐκπαίδευσή μας ἑδραιώνεται πάνω σέ δύο ἀταλάντευτους ἄξονες, πάνω στήν πλούσια προσφορά τῶν δωρεῶν τῆς χάριτός Του μέ τή μορφή θεανθρώπινης παιδείας καί πάνω στήν εὐελιξία τῆς θεόσδοτης ἐλευθερίας τῆς προσωπικότητός μας δημιουργημένης κατ' εἰκόνα δική Του καί καθ' ὁμοίωσιν.

«**Θέλομεν τόν Ἰησοῦν ἰδεῖν**» εἶπαν στούς μαθητές τοῦ Κυρίου οἱ Ἕλληνες πού βρίσκονταν στήν ἑορτή τῶν Ἑβραίων στά Ἱεροσόλυμα. Ὁ Φίλιππος πλησίασε τόν Ἀνδρέα καί στή συνέχεια καί οἱ δύο μαθητές ἀπευθύνθηκαν στόν Κύριο, ἐπειδή μέχρι ἐκείνη τήν ὥρα ὁ Χριστός ἐνδιαφερόταν ἀποκλειστικά γιά τούς Ἰουδαίους καί καθόλου γιά τούς Ἐθνικούς.

Ἡ στροφή τοῦ ἐνδιαφέροντος τοῦ Κυρίου μας πρός τούς Ἕλληνες ἀποκαλύπτει τή διάθεση τῶν Ἑλλήνων πρός τό Χριστό καί τήν ἀποδοχή τῆς διδασκαλίας Του καί ζωῆς Του, μέ συνέπεια τή δημιουργία ὁλόκληρου τοῦ θεανδρικοῦ οἰκοδομήματος τοῦ Ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ.

Βαρυσήμαντες εἶναι οἱ παρατηρήσεις τοῦ ἁγίου Νεκταρίου πάνω στό θέμα:

«Ὁ Ἕλλην ἐγεννήθη κατά θείαν πρόνοιαν διδάσκαλος τῆς ἀνθρωπότητος· τοῦτο τό ἔργον ἐκληρώθη αὐτῷ· αὕτη ἦν ἡ ἀποστολή αὐτοῦ·

αὕτη ἡ κλῆσις αὐτοῦ ἐν τοῖς ἔθνεσιν· μαρτύριον ἡ ἐθνική αὐτοῦ ἱστορία· μαρτύριον ἡ φιλοσοφία αὐτοῦ· μαρτύριον ἡ κλῆσις αὐτοῦ· μαρτύριον αἱ εὐγενεῖς αὐτοῦ διαθέσεις· μαρτύριον ἡ παγκόσμιος ἱστορία· μαρτύριον ἡ μακροβιότης αὐτοῦ, ἐξ ἧς δυνάμεθα ἀδιστάκτως νά συμπεράνωμεν καί τήν αἰωνιότητα αὐτοῦ, διά τό αἰώνιον ἔργον τοῦ Χριστιανισμοῦ μεθ' οὗ συνεδέθη ὁ Ἑλληνισμός διότι ἐνῷ ὅλα τά ἔθνη τά ἐμφανισθέντα ἐπί τῆς παγκοσμίου σκηνῆς ἦλθον καί παρῆλθον, μόνον τό Ἑλληνικόν ἔμεινε ὡς πρόσωπον δρῶν ἐπί τῆς παγκοσμίου σκηνῆς καθ' ὅλους τούς αἰῶνας καί τοῦτο, διότι ἡ ἀνθρωπότης δεῖται αἰωνίων δασκάλων· μαρτύριον τέλος ἡ ἐκλογή αὐτοῦ μεταξύ τῶν ἐθνῶν ὑπό τῆς θείας προνοίας, ὅπως ἐμπιστευθῇ αὐτῷ, τήν ἱεράν παρακαταθήκην τήν ἁγίαν πίστην, τήν θρησκείαν τῆς ἀποκαλύψεως καί τό θεῖον ἔργον τῆς ἀποστολῆς αὐτῆς, τό αἰώνιον ἔργον τῆς σωτηρίας διά τῆς διαπλάσεως ἀπάσης τῆς ἀνθρωπότητος κατά τάς ἀρχάς τῆς ἀποκαλυφθείσης θρησκείας...

Ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀπό τῆς πρώτης σελίδος αὐτῆς ἀναφαίνεται ἡ τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς ἐν τῷ Χριστιανισμῷ δρᾶσις καί ἡ κλῆσις αὐτῆς, ἵνα ἀναλάβῃ τό μέγα τῆς ἀποστολῆς τοῦ χριστιανισμοῦ ἔργον. Οἱ θεῖοι τοῦ Σωτῆρος λόγοι **νῦν ἐδοξάσθη ὁ υἱός τοῦ ἀνθρώπου**, ὅτε ἀνηγγέλθη αὐτῷ, ὅτι Ἕλληνες ἤθελον ἰδεῖν αὐτόν, ἐνεῖχον βαθεῖαν ἔννοιαν· ἡ ῥῆσις ἦν προφητεία, πρόῤῥησις τῶν μελλόντων· οἱ ἐκεῖ ἐμφανισθέντες Ἕλληνες ἦσαν οἱ ἀντιπρόσωποι ὅλου τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους· ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτῶν διεῖδεν ὁ θεάνθρωπος Ἰησοῦς τό ἔθνος ἐκεῖνο, εἰς ὅ ἔμελλε νά παραδώσῃ τήν ἱεράν παρακαταθήκην, ἵνα διαφυλαχθῇ τῇ ἀνθρωπότητι. Ἐν τῇ ἐπιζητήσει αὐτῶν διέγνω τήν προθυμίαν τῆς ἀποδοχῆς τῆς ἑαυτοῦ διδασκαλίας, διεῖδε τήν ἑαυτοῦ δόξαν, τήν ἐκ τῆς πίστεως τῶν ἐθνῶν, καί ἀνεγνώρισε τό ἔθνος, ὅπερ πρός τόν σκοπόν τοῦτον προώριστο ἀπό καταβολῆς κόσμου.

Τό Ἑλληνικόν ἔθνος ἀληθῶς πρός τόν σκοπόν τοῦτον ἐκλήθη ἀπό καταβολῆς κόσμου καί πρός τοῦτον μαρτυρεῖται διαπεπλασμένον· ὁ Θεός ἐν τῇ θείᾳ αὐτοῦ προνοίᾳ διέπλασεν αὐτό ὀφθαλμόν τοῦ σώματος τοῦ συγκροτουμένου ὑφ' ἁπάσης τῆς ἀνθρωπότητος».

Στίς παραπάνω διαπιστώσεις ἔχει καταλήξει ὁ ἅγιος Νεκτάριος, γιατί ἀσφαλῶς ἔχει βαθύτατη τήν ἐμπειρία τῶν Ἁγίων Γραφῶν.

Ἡ θεόπνευστη Μετάφραση ὑπό τῶν Ἑβδομήκοντα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἑνώνει τήν Π.Δ. μέ τήν Καινή καί τήν καθιστᾷ ἰσόκυρη καί ἰσοστάσια μέ αὐτήν (τήν Καινή). Καί τά ἱστορικά βιβλία της καί τά διδακτικά-ἠθικά, καθώς καί τά προφητικά, ἀποτελοῦν θαυμάσια

ἀναγνώσματα πρός καταρτισμό καί κατήχηση τῶν νεοτέρων ἀλλά καί ὡς διά βίου ἐν Χριστῷ Παιδεία τῶν μεγαλυτέρων.

Τό κυριότερο βιβλίο τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, τό Ψαλτήριο ἀποτέλεσε πολύ πρώϊμα ἀναπόσπαστο μέρος τῆς θείας λατρείας μας, ὅλων τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν. Τό ἱερό Ψαλτήριον τοῦ Δαβίδ ἀποτελοῦσε τόν κύριο κορμό τῆς λατρείας τῆς συναγωγῆς τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.

Ἔχει ἑρμηνευθεῖ ἀναλυτικά, φιλολογικά καί θεολογικά ἀπό τούς μεγάλους πατέρες, ἱερό Χρυσόστομο, Μέγα Βασίλειο καί ἀπό πολλούς ἄλλους, γιά νά γίνεται εὐκολότερα κατανοητό. Δίδεται ὡς πνευματικός σωστικός κανόνας στούς σοβαρῶς ἁμαρτάνοντες, οἱ ὁποῖοι ἐκ τοῦ ἰαματικοῦ ἀποτελέσματος ἀντιλαμβάνονται τήν ἀξία του καί δοξάζουν τό Θεό πού ἐμπνέει στά ὄργανά Του, στούς δικούς Του τέτοιας ὑψηλῆς ποιότητος δημιουργήματα.

Εἰρήσθω δέ ἐν παρόδῳ ὅτι ὁ ἱερός Χρυστόστομος ἑρμηνεύοντας τά κείμενα τῆς Καινῆς Διαθήκης δέν παρέλειπε σχεδόν ποτέ νά κάνει ἀναφορές στήν Παλαιά Διαθήκη, καί δή στή χριστοθεραπευτική δύναμη τοῦ Ψαλτηρίου. Ἔτσι πάντοτε ἰσχύει τό τοῦ Χρυσορρήμονος ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου: «**Ἡ τῶν Γραφῶν ἀνάγνωσις τῶν οὐρανῶν ὑπάνοιξίς ἐστιν**». Τό ἀποτέλεσμα τῆς γνώσεως πηγάζει καί ἀπό τόν ἄριστο διδάσκαλο πού εἶναι ἡ ἄκτιστη θεία Χάρη μεταδιδόμενη ἀπό τό χειροτονημένο ὀρθόδοξο ποιμένα καί ἀπό τήν καλή προαίρεση καί ἀποδοχή τοῦ δέκτη, τοῦ κατηχουμένου ἤ ἤδη πιστοῦ μέλους τῆς Ἐκκλησίας διά βίου μαθητοῦ τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ πολυετής, πενιχρή ὅμως, ἐμπειρία μας στή διδαχή τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ μᾶς ἔχει πείσει, ὅτι καί ἡ ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων ἀκρόαση τῆς Παλαιᾶς καί τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἀπό τά παιδιά ἀποτελεῖ πρωταρχικό παράγοντα οὐσιαστικῆς θεανθρώπινης Παιδείας. Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ σπαρμένος στίς τρυφερές ψυχές τῶν παιδιῶν ὡς ἐπί τό πλεῖστον φυλάσσεται ἐν τῷ κρυπτῷ ταμείῳ τῆς ψυχῆς, δέν χάνεται, ἀλλά ἴσως κάποτε ξαναφυτρώνει καί ἀποδίδει καρπούς. «**Ὁ οὐρανός καί ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ δέ λόγοι μου οὐ μή παρέλθωσι**».

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος μεταφέρει πρός τούς Ἀθηναίους προγόνους μας ὁλόκληρη τή διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ, χωρίς νά ἀποκρύψει καί τά δυσκολότερα, τά περί Ἀναστάσεως. Οἱ Ἀθηναῖοι πρόγονοί μας ἄμεσα ἀντιδροῦν ξενιζόμενοι ἀπό τό ξένο μήνυμα τῆς Ἀναστάσεως. Πολύ σύντομα ὅμως ὡς καλοπροαίρετοι, σκεπτόμενοι, φωτιζόμενοι, συστέλλουν τίς ἀνερμάτιστες ἀντιδράσεις τους καί παραδίδονται στή νέα πίστη,

στό μόνο ἀληθινό θεανθρώπινο τρόπο ζωῆς. Ἀπό γενιά σέ γενιά, ἀπό πόλη σέ πόλη, ἐξαπλώνεται ἡ νέα πίστη.

Τό σκοτάδι τοῦ εἰδωλολατρικοῦ κατεστημένου καί οἱ αἱρέσεις δέν καταφέρνουν νά λυγίσουν τούς προγόνους μας, τούς Ἕλληνες καί νά τούς ἐμπλέξουν στίς ἐνδοκοσμικές ἤ δαιμονικές προκλήσεις τους. Ἡ ρωμαϊκή αὐτοκρατορία κατακτήθηκε πνευματικά ἀπό τό ἑλληνικό πνεῦμα καί τόν ἑλληνικό πολιτισμό, δυναμωμένο ἀπό τή νέα χριστιανική πίστη καί χαριτωμένο ἀπό τό Φῶς τοῦ Χριστοῦ.

Θεμελιακό ρόλο στή διαμόρφωση ἀποτελεσματικῆς θεανθρώπινης παιδείας ἔπαιξαν οἱ προσωπικότητες τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν.

Οἱ τρεῖς Ἱεράρχες μέ τή διδασκαλία τους καί τόν ἔνθεο τρόπο ζωῆς τους βοήθησαν τούς συγχρόνους τους:

α) Νά ἀποκτήσουν τήν ἰσορροπία τῶν σχέσεων τῶν ἀνθρώπων ὡς ἀδελφῶν μεταξύ τους καί μέ τόν ἐν Τριάδι Θεό. Ὅλη τους ἡ ζωή ἦταν ἀφιερωμένη στό Χριστό καί παράλληλα ἀμέριστο ἦταν καί τό πνευματικό καί πρακτικό ἐνδιαφέρον γιά τόν ἄνθρωπο, μέ κορυφαῖο τόν Μ. Βασίλειο μέ τή Βασιλειάδα του.

β) Νά ἐντοπίσουν τόν πνευματικό τους ἀγώνα στήν κάθαρση τῆς καρδιᾶς. Νοῦς καί καρδιά σέ μιά χαρισματική ἑνότητα μεταξύ τους, καθαιρόμενα ἀπό τή Χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, γίνονται τά κάτοπτρα τῆς θέας τοῦ Θείου Φωτός, πού θερμαίνει καί τρανώνει τή φιλόθεη καί φιλάνθρωπη δύναμη τῆς καρδιᾶς. Μορφωτικό πρότυπο γιά τούς πολίτες ὁλόκληρης τῆς Εὐρώπης μέχρι τόν ἑνδέκατο αἰώνα εἶναι ὁ Θεάνθρωπος καί ὄχι τά ἄλλα πρό Χριστοῦ εἴδωλα.

γ) Νά καταλάβουν οἱ πιστοί τό δυαδικό σχῆμα πνευματικῆς παράδοσης: Πνευματικός πατέρας - πνευματικό τέκνο. Γνωστά ζεύγη ὑπῆρξαν: Χριστός-Παῦλος, Παῦλος-Χρυσόστομος, Μ. Ἀντώνιος-Μ. Ἀθανάσιος, Συμεών εὐλαβής-Συμεών Ν. Θεολόγος καί ἄπειρα ἄλλα τέτοιας ποιότητος ζεύγη, πού καί μέχρι σήμερα ἀπολαμβάνουν τούς γλυκυτάτους καρπούς τῆς ἐν Χριστῷ μυστικῆς πνευματικῆς καθοδήγησης. Οἱ προσευχές τῶν πνευματικῶν πατέρων συνδυαζόμενες μέ τίς πνευματικές συμβουλές τους ἀναδεικνύουν ὑγιῆ πνευματικά τέκνα.

δ) Νά συνειδητοποιοῦν ὅτι εἶναι πάροικοι καί ὁδῖτες τοῦ κόσμου τούτου. Πανδοχεῖόν ἐστιν ὁ παρών βίος διεκήρυσσε ὁ Χρυσόστομος. Γι' αὐτό χρειάζεται ἀξιοποίηση τοῦ χρόνου τοῦ παρόντος βίου, διότι ὁ θεανθρώπινος τρόπος ζωῆς στήν παροῦσα στρατευομένη μας Ἐκκλησία ἀποτελεῖ καί τήν προϋπόθεση καταξίωσης στή θριαμβεύουσα Ἐκκλησία,

στήν αἰώνια ζωή.

ε) Νά μή πιαστοῦν στά δόκανα τῆς ἁμαρτίας. Τό πᾶν εἶναι ὁ Χριστός κατά τούς Τρεῖς Ἱεράρχες καί αὐτό ἐπαναλάμβανε ὁ θεοφώτιστος σύγχρονος πατέρας μας Πορφύριος. Λέγει χαρακτηριστικά ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, ὅτι συναναστρεφόμαστε –ἐννοοῦσε τόν ἑαυτό του καί τό φίλο του καί συμφοιτητή του Μ. Βασίλειο– στά μεγάλα Πανεπιστήμια τῆς ἐποχῆς ὅλους τούς συμφοιτητές μας. Ὅταν ὅμως διαπιστώναμε πρόκληση καί πρόσκληση στήν ἁμαρτία καί στόν κοσμικό τρόπο ζωῆς, τρέχαμε μακρυά, ὅπως τρέχουν ἀσυγκράτητα μακρυά ἀπό τή φωτιά πού πάνω σ' αὐτήν προετοιμάζονται νά ψηθοῦν τά χρονιάρικα κατσίκια.

στ) Νά γίνουν μέτοχοι τῆς Ἀληθείας πού εἶναι ὁ Χριστός καί τῆς διδασκαλίας του. Καί οἱ τρεῖς τους πολέμησαν ἀνυποχώρητα τήν αἵρεση τοῦ Ἀρειανισμοῦ, ἐπειδή πίστευαν ὅπως καί ὁ θεῖος Παῦλος «**γνώσεσθε τήν Ἀλήθειαν καί ἡ Ἀλήθεια ἐλευθερώσει Ὑμᾶς**».

ζ) Ὁ ἱερός Χρυσόστομος θεωροῦσε τά πάντα δεύτερα, τρίτα κτλ. μπροστά στή θεανθρώπινη ἐκπαίδευση τῶν νέων. Καί οἱ τρεῖς Τους ὁμολογοῦν τήν καταλυτική εὐεργετική ἐπίδραση τοῦ τρόπου ζωῆς τῶν μητέρων τους καί τοῦ θεανθρωπίνου τρόπου ἀγωγῆς ἐκ μέρους τους.

η) Νά ἐντάξουν ἁρμονικά τόν ἀναγεννώμενο ἄνθρωπο μέσῳ τῆς θεανθρώπινης ἐκπαιδεύσεως στό κοινωνικό σύνολο. Οἱ κανονισμοί πού ἴσχυαν στή Βασιλειάδα καί οἱ ὅροι (=κανονισμοί) πού συνέταξε ὁ Μ. Βασίλειος γιά τή συμβίωση τῶν μοναχῶν καί μοναζουσῶν στά μοναστήρια ἀποτελοῦν ἰσχυρότατα τεκμήρια τῆς τέλειας ἐν ὑπακοῇ θεανθρώπινης ποιότητας κοινωνίας καί συνεργασίας. Διά βίου θεανθρώπινη ἐκπαίδευση πρός ἀδιάλειπτη προκοπή ἀπό τό «**κατ' εἰκόνα πρός τό καθ'ὁμοίωσιν**».

Ἡ ἀξιοθαύμαστη συρροή τῶν πιστῶν πρός τά ὀρθόδοξα μοναστήρια μας σέ ὅλες τίς ἐποχές ἀλλά καί σήμερα καθώς καί ἡ ἀνάπαυση πού αἰσθάνονται, μαζί μέ τήν κατάνυξη καί τήν εὐλάβεια ἀποτελοῦν τήν ἀπόδειξη τοῦ δυνατοῦ, τοῦ ἁρμονικοῦ, παρθενικοῦ καί κοινωνικοῦ τρόπου ζωῆς μέσα στή σύγχρονη κοινωνική πραγματικότητα.

Ὁ νέος χριστιανικός τρόπος ζωῆς, ἡ χριστιανική γνώση, ἡ πνευματική ἐν Χριστῷ ἐμπειρία εἰσέδυσαν σ' ὅλους τούς τομεῖς τῆς ἐκπαιδεύσεως μέ ἀποκορύφωμα τήν ἀλληλοπεριχώρηση τῆς χριστιανικῆς παιδείας μέ τήν κοσμική σ' ὅλες τίς βαθμίδες τῆς ἐκπαιδεύσεως στήν Νέα Ρωμαϊκή Αὐτοκρατορία, μέ κέντρο τή Νέα Ρώμη, τήν Κωνσταν-

τινούπολη.

Ὅλες οἱ βαθμίδες ἐκπαιδεύσεως, ἀπό τή χαμηλότερη ἕως τήν Πανεπιστημιακή, δένονται μέ τό Χριστοφωτίζον ὀρθόδοξο δόγμα, μέ τήν ἐσωτερική μυστική ἐμπειρία τῆς θείας Χάριτος, ἡ ὁποία καθίσταται πλέον καί διδακτή. Ἡ παιδεία ἐμπλουτίζεται μέ τά ἀνακαινιστικά καί ἀναστάσιμα βιώματα προσφέροντας στήν ἐκπαίδευση καί διά τῆς ἐκπαιδεύσεως στούς νεωτέρους καί στούς μεγαλυτέρους καρπούς πνευματικούς τῆς θεανθρώπινης ζωῆς, τῆς καταξιωμένης ἐπιστήμης καί τῆς ἀληθοῦς ὄντως γνώσεως.

Μέσα στή χιλιετῆ περίοδο τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας ὅλα τά ἐπίπεδα τῆς γνώσεως φωτίστηκαν ἀπό τό ἄπλετο Φῶς τῆς Χριστιανικῆς ζεούσης πίστεως καί ζωῆς. Ἡ ἐκπαίδευση ἔγινε ἕνα ἀποτελεσματικό ἐργαλεῖο συνολικῆς θεανθρώπινης καλλιεργείας τοῦ ἀνθρώπου, πού τόν βοήθησε νά καταξιωθεῖ ὡς καλός καί ἄξιος πολίτης αὐτοῦ τοῦ κόσμου, ἀλλά καί νά ἔχει λαμπρές ἐλπίδες ζωῆς αἰωνίου.

Ἀκόμη καί λίγο πρίν ἀπό τήν ἅλωση τῆς Πόλης καί μετά τήν ἅλωση οἱ θεανθρώπινες ρίζες τῆς ἐκπαιδεύσεως ἔδωσαν καρπούς παρηγορίας καί εὐψυχίας. Δημιουργήθηκαν τραγούδια βγαλμένα ἀπό τίς ψυχές τῶν Ἑλλήνων πού ἐπιβεβαίωναν τά προσωπικά τους ἐρείσματα στή ζωντανή θεανθρώπινη Παιδεία καί ἐν ταυτῷ τήν ἐκ βαθέων ἐξομολόγηση γιά τίς προσωπικές ἁμαρτίες καί τήν ἔνθερμη παράκληση γιά τή διάσωση ἀπό τούς ἐπερχόμενους κινδύνους. Δέν τούς φοβίζει τό μαρτύριο, ἀλλά ἡ ἀνθρώπινη ἀδυναμία πού μπορεῖ νά φθάσει στήν ἄρνηση τῆς πίστεως καί, φεῦ, στήν προδοσία.

Στό παρακάτω κείμενο πού ἦταν εὐχή τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Γενναδίου Σχολαρίου μετά τήν ἅλωση φαίνεται ἡ ποιότητα τῆς θεανθρωπίνης παιδείας καί τῆς δικῆς του, ἀλλά καί τοῦ ποιμνίου του: «Δῶσε μας, Κύριε, ὑπομονή πού νά συνοδεύεται ἀπό εὐχαριστία, γιά ὅσο χρόνο ἡ δίκαιη καί θαυμαστή ἀπόφασή Σου θέλει νά δοκιμαζόμαστε στό στάδιο αὐτό τῶν πειρασμῶν· καί ἄν ἐπιτρέψεις νά βασανιζόμαστε μέσα στήν τρικυμία τῶν πειρασμῶν ὡς τό τέλος τῆς ζωῆς μας, διαφύλαξε τουλάχιστον τίς ψυχές μας. Φέρε μας πίσω στή δική Σου ἀγάπη καί στερέωσε πάνω της κάθε μας ἐπιθυμία. Μπορεῖ νά χάσαμε τά πάντα, ἀλλά μήν ἀφήσεις νά χάσουμε Ἐσένα, γλυκύτατε καί αἰώνιε Πατέρα μας πού προνοεῖς γιά μᾶς. Μή μᾶς ἀποκλείσεις ἀπό τήν εὐτυχία πού μᾶς περιμένει στό μέλλον καί ἀπό τήν ἀληθινή ζωή κοντά Σου. Γιατί ἄν πρόκειται, Κύριε νά ἔχουμε Ἐσένα, τίποτε δέν χάσαμε. Ἄν

πρόκειται νά ζοῦμε γιά πάντα κοντά Σου, κανένα κακό δέν ἔχουμε πάθει. Ἄν πρόκειται νά κερδίσουμε τήν αἰώνια πατρίδα, καθόλου δέν θά μᾶς λυπήσουν οἱ συμφορές τῆς πρόσκαιρης ζωῆς.»

Ἡ ριζωμένη στόν Θεάνθρωπο παιδεία, πάντοτε ζῶσα καί ἀκμαία φτάνει στήν περίοδο τῆς Τουρκοκρατίας. Τώρα φαίνονται ξεκάθαρα οἱ ἀντοχές αὐτῆς τῆς παιδείας πού ὡς συγκεκριμένη ἐκπαίδευση παρέχεται ἀπό τούς ἱερεῖς καί μοναχούς μέσα στά Κρυφά Σχολειά τῶν ἱερῶν Ναῶν, τῶν τοπικῶν ἐνοριῶν καί τῶν μοναστηριῶν μας, τῶν δύο ὑγιεστάτων πνευμόνων τῆς Ἐκκλησίας μας καί τοῦ Ἔθνους μας.

Αὐτές τίς θεανθρώπινες ρίζες πότισε ὁ Πατροκοσμᾶς καί συνέστησε αὐτοῦ τοῦ εἴδους τήν ἐκπαίδευση πού ἔβγαλε ἀνθρώπους χριστοκαταξιωμένους, πού βάσταξαν ἡρωϊκά τό βάρος τῆς σκλαβιᾶς καί ἐμπονότατα ἐγκυμόνησαν στά σπλάχνα τους τήν πολυπόθητη σέ κάθε ἄνθρωπο λευτεριά. Χιλιάδες νεομάρτυρες παιδαγωγημένοι ἀπό τόν ἅγιο Κοσμᾶ τόν Αἰτωλό πρόσφεραν στό Χριστό τά αἵματά τους καί τή ζωή τους.

Συγκεκριμένα στίς ἱεραποστολικές περιοδεῖες του δίδασκε μέ σθένος τούς ὑπόδουλους προγόνους μας:

«Μήν φοβᾶστε κανένα. Δῶστε ὅ,τι σᾶς ζητοῦν. Δῶστε χαράτσια, χρήματα, πράγματα. Καί τό κορμί σας ἄς τό καύσουν, ἄς τό τηγανίσουν. Δέν θά δώσετε μόνο τήν ψυχή σας καί τόν Χριστό. Ἀπ' ἐκεῖ θά βγοῦν ὅλα. Καί ἀνοῖξτε σχολεῖα ἑλληνικά. Νά βάλετε ὅλοι σας, γιά νά σπουδάζουν ὅλα τά παιδιά, χωρίς νά πληρώνουν. Νά μάθουν τά παιδιά τήν ἑλληνική γλῶσσα, γιά νά ξεσκεπάσουν ὅλα τά μυστήρια τῆς ζωῆς καί τῆς Ἐκκλησίας μας, πού εἶναι ἐκεῖ κρυμμένα.

Ἀπό τό σχολεῖον μανθάνομεν τό κατά δύναμιν τί εἶναι Θεός, τί εἶναι Ἁγία Τριάς, τί εἶναι ἄγγελοι, ἀρχάγγελοι τί εἶναι δαίμονες, τί εἶναι Παράδεισος, τί εἶναι κόλασις, τί εἶναι ἁμαρτία, ἀρετή. Ἀπό τό σχολεῖον μανθάνομεν τί εἶναι Ἁγία Κοινωνία, τί εἶναι Βάπτισμα, τί εἶναι τό Ἅγιον Εὐχέλαιον, ὁ τίμιος Γάμος, τί εἶναι ψυχή, τί εἶναι κορμί... τό σχολεῖον ἀνοίγει τές ἐκκλησίες, τό σχολεῖον ἀνοίγει τά μοναστήρια. Ἀνίσως καί δέν ἦτανε σχολεῖα, ποῦ ἤθελα ἐγώ νά μάθω νά σᾶς διδάσκω;»

Δυστυχῶς στίς μέρες μας ὁ π. Βασίλειος Θερμός καί οἱ ἐκσυγχρονιστές ὁμοϊδεάτες του φρονοῦν ὅτι ἡ μοναδική σέ θεανθρώπινο πλοῦτο λατρεία μας κατά τήν περίοδο αὐτή τσιμεντώθηκε –ἀκοῦστε φράση Ἕλληνος πεπαιδευμένου ψυχιάτρου κληρικοῦ– καί ἑπομένως συμπληρώνουμε ἐμεῖς, αὐτή ἡ παγκοσμίως ἀναγνωρισμένη Θεία Λατρεία πού

ἐμπεριέχει τήν παιδεία τήν πλημμυρισμένη ἀπό τίς θεανθρώπινες ἀξίες, ἦταν τσιμεντωμένη καί ἔτσι τσιμεντώθηκαν καί οἱ πρόγονοί μας τοῦ 21 καί τσιμεντωμένοι ὄντες, θυσιαζόμενοι μᾶς χάρισαν τή λευτεριά, γιά νά τούς ἀποκαλοῦμε ἔτσι ἤ ἀλλιῶς ἀνάλογα μέ τή μανία πού κουβαλάει καθένας. Καί ἀσφαλῶς ὡς μανία μπορεῖ νά χαρακτηρισθεῖ ἡ ἐπιμονή τοῦ π. Βασιλείου Θερμοῦ σέ κάθε φύλλο τοῦ «Ἐφημερίου» νά πολυβολεῖ τή Θεία Λατρεία μας καί νά διατυπώνει προτάσεις πού οὔτε καί οἱ ἑτερόδοξοι ἤ οἱ ἀλλόθρησκοι δέν διατυπώνουν.

Δυστυχῶς μέ τήν ἐπικράτηση τοῦ Παπισμοῦ στήν Εὐρώπη ὁ ἄνθρωπος ἔχασε τό Θεό. Ἡ θεολογία τοῦ Θανάτου ἀποτελεῖ τό ἀποκορύφωμα τῆς ἐμπλοκῆς του μέσα σέ ἀμφισβητούμενες θεωρίες, δικανικά καί φιλοσοφικά σχήματα καί συστήματα, ρεύματα, μύθους καί παγανιστικές παραδόσεις.

Τώρα πιά ἔφθασε στόν ἀνθρωπισμό τῆς Pax Americana καί τοῦ ΝΑΤΟ, ἀφοῦ σύρθηκε ἀπό τήν φράγκικη φεουδαρχία στήν κρατικοποίηση τοῦ Χριστιανισμοῦ, τήν Ἱερά ἐξέταση, τίς Σταυροφορίες, τό Ναπολέοντα, τό Χίτλερ καί τόν Στάλιν.

Καί τώρα, χωρίς ρίζες θεανθρώπινες, σύρεται στούς δῆθεν δικαιολογημένους πολέμους τῆς Σερβίας, τοῦ Κοσόβου, τοῦ Ἀφγανιστάν, τοῦ Ἰράκ καί ἄλλοῦ.

Ἐκτός ἀπό τά παραπάνω δεινά λίγο ἔλειψε τό Σεπέμβριο τοῦ 2009 στή μαρτυρική Κύπρο νά παρασυρθοῦμε στήν ἀναγνώριση τοῦ Παπικοῦ πρωτείου.

Ἡ διεθνής Μικτή ἐπιτροπή διαλόγου παπικῶν καί ὀρθοδόξων εἶχε προετοιμάσει στή Ραβέννα ἕνα χρόνο πρωτίτερα ἕνα κατ' οὐσίαν παπικό κείμενο ὑπογεγραμμένο καί ἀπό ἐμᾶς τούς Ὀρθοδόξους πού προσπαθοῦσε νά ἀποδείξει, παπικῇ βεβαίως τῇ νοοτροπίᾳ, ὅτι κατά τήν πρώτη χιλιετία τοῦ χριστιανισμοῦ ἀναγνωριζόταν ἀπό τήν ἑνιαία τότε Ἐκκλησία τό πρωτεῖο τοῦ Πάπα. Εὐτυχῶς πού τό ντοκουμέντο τῆς Ραβέννας, αὐτή ἦταν ἡ ἐπίσημη –ταπεινῶς φρονοῦμε– παραπλανητική ἐπικεφαλίδα του, δέχθηκε ἀμείλικτη κριτική ἀπό πλευρᾶς ὀρθοδόξου μέ κυριότερο καί ἁρμοδιότερο κριτικό τόν καθηγητή τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Τσελεγγίδη.

Οἱ ἀντιδράσεις αὐτονοήτως κορυφώθηκαν μέσα ἀπό τήν Ἑλληνική ὀρθόδοξη Ἐκκλησία, ἀπό Ἐπισκόπους, πρεσβυτέρους καί λαϊκούς, καθώς ἐπίσης καί τοπικά, στή μεγαλόνησο Κύπρο κατά τίς ἡμέρες πού διεξάγονταν οἱ συνεδριάσεις τῆς Διεθνοῦς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς.

Ὄντως, λοιπόν, αὐτή ἡ ζέουσα θεανθρώπινη παιδεία στήν Ἑλλάδα καί στήν Κύπρο ἀπετέλεσε τό ἀνάχωμα κατά τοῦ σύγχρονου Παπικοῦ ἀπολυταρχικοῦ ἐπεκτατισμοῦ, πού ζητοῦσε ἐδῶ καί τώρα ἀναγνώριση ἀπό τούς ἕτοιμους πρός ὑπογραφή «ὀρθοδόξους» ἐκπροσώπους. Καταλυτική ἦταν ἡ ἤπια, διακριτική ἀλλά σαφής, ἀντιδικτατορική θέση τῆς Σεπτῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος πού, λειτουργοῦσα Συνοδικά, δημοκρατικά καί Ὀρθόδοξα πρόλαβε τό κακό, ἀφοῦ δήλωσε ἔγκαιρα καί ἀποτελεσματικά τή διαφοροποίησή της. Εὐτυχῶς καί ἐδῶ λειτούργησε ἡ πανσθενουργός θεανθρώπινη παιδεία.

Ἀπό τή σύσταση τοῦ νέου ἐλεύθερου Ἑλληνικοῦ κράτους μέχρι σήμερα οἱ ξένοι κηδεμόνες μας, ἀλλά καί οἱ ντόπιοι ἀλλοτριωμένοι ἤ ἀλλοτριούμενοι ἡγέτες μας ἐθελοτυφλοῦντες, δέν ἀντιλαμβάνονται τή δυναμικότητα καί τά χαρίσματα αὐτῆς τῆς ἐκπαιδεύσεως μέ βαθειές θεανθρώπινες ρίζες, ἀλλά προσπαθοῦν νά ροκανίσουν τίς ρίζες αὐτές, γιά νά καταφέρουν νά μᾶς ἐκσυγχρονίσουν καί νά μᾶς ἐξευρωπαΐσουν. Παρακινούμενοι ἀπό τούς γνωστούς ἀγνώστους κεκρυμμένους ἡγεμόνες φωταδιστές τῆς Νέας Ἐποχῆς ἐξαπολύουν σοβαρές ἐπιθέσεις ἐναντίον τῆς θεανθρώπινης παιδείας μας. Μέ τή συστηματική θεσμοθέτηση νόμων οὐμανιστικῶν, κοσμικῶν, ἀποξενωμένων ἀπό τή θεανθρώπινη παιδεία, δημιουργεῖται ὁσημέραι ξύλινο ἐκπαιδευτικό σύστημα, κατά τοῦ ὁποίου οἱ ἀντιδράσεις τῶν παιδιῶν εἶναι κραυγάζουσες καί σαφῶς ἀπαξιωτικές. Τό σχολεῖο δέν εἶναι πιά χῶρος εὐχάριστος, χῶρος ἐργασίας, χῶρος δημιουργίας. Εἶναι χῶρος πολλαπλῶν ἀντιδράσεων. Ὁ σεμνός καί ἅγιος Γέροντας ὁ π. Παΐσιος πίστευε, ὅτι βρισκόμαστε στή Δύση τῆς Δημοκρατίας, γι' αὐτό καί δέν φτάνει στά ὦτα τῶν κυβερνητῶν ἡμῶν ἡ φωνή καί ὁ πόνος τῶν νέων μας πού δέν ἀντέχουν νά φυλακίζονται καθημερινά μέσα σ' ἕνα ξύλινο ματηριαλιστικό, ὑλιστικό, ἀθεϊστικό σχολεῖο, βομβαρδιζόμενο ἀπό τά ψυχοναρκωτικά τῶν ἀθεϊστικῶν, τάχα ἐπιστημονικῶν θεωριῶν, πού ξαναβαπτίζουν τή δημιουργία τοῦ κόσμου ἀπό τό Θεό ὡς ἐξέλιξη, τό σοδομισμό ὡς προσωπική σεξουαλική ἐπιλογή, τήν ἀγάπη στό ἔθνος καί στήν πατρίδα ὡς ρατσισμό καί σωβινισμό κ.τ.λ.

Στίς μέρες μας φθάσαμε νά διώχνουμε τούς πνευματικούς ἀπό τά σχολεῖα, νά κινδυνεύει τό μάθημα τῶν θρησκευτικῶν ἤ νά ἀλλοτριωθεῖ ποιοτικά μεταλλασσόμενο σέ θρησκειολογία ἤ νά ἐξοβελισθεῖ ὁλοκληρωτικά. Μέ τό πρωτοφανές θράσος τῆς κ. Ρεπούση, τῆς κ. Δραγώνα καί τῆς συνοδείας τους ἐπιχειρεῖται ὁ πλήρης ἀφελληνισμός τῆς Παιδείας

μας. Μετά μανίας οἱ ὀρθοφρονοῦντες βαπτίζονται ἀκροδεξιοί, θεωροῦνται γραφικοί καί φιμώνονται. Διαστρεβλώνεται βάναυσα ἡ ἱστορική ἀλήθεια καί ἀπλώνεται τό ψεῦδος καί τό σκοτάδι σ' ὅλες τίς βαθμίδες τῆς Ἐκπαιδεύσεως.

Μέσα στό πηχτό σκοτάδι τῆς αὐτοκαταστροφικῆς ἀντεθνικῆς ψυχολογίας μας, φῶς ἔλαμψεν εἰς ἡμᾶς. Μία δυνατή ἐθνική ὁμολογία προερχόμενη ἀπό τό Μίκη Θεοδωράκη καί ἡ ἐνθουσιώδης ὑποδοχή της ἀπό τό διαδίκτυο ἀποδεικνύουν ὅτι οἱ ρίζες οἱ θεανθρώπινες τῆς Παιδείας μας εἶναι πολύ σκληρές καί δέν κόβονται εὔκολα. Πρέπει νά πέσουν ὅλα τά τάνκς καί τά κομπρεσέρ τῆς Νέας Ἐποχῆς, οἱ οἰκονομικές κρίσεις, τά πορνογραφικά τηλεοπτικά καί διαδικτυακά σίριαλ, οἱ κραγμένοι καί μή, μισθωμένοι ὁμοφυλόφιλοι τῆς TV καί ὅλοι οἱ φωταδιστές καί εὐρωπαϊστές πού διακαῶς ἐπιθυμοῦν νά μᾶς κόψουν ἀπό τίς ρίζες μας καί νά μᾶς ἐκπολιτίσουν.

Ἀξίζει βέβαια νά μελετηθεῖ ἡ ὁμολογία τοῦ Μίκη Θεοδωράκη πού εἶναι δημοσιευμένη στό διαδίκτυο καί κάνει οὐσιαστική κριτική τοῦ βιβλίου τῆς κ. Δραγώνα «Τί εἶναι ἡ πατρίδα μας» καί ὄχι μόνο. Παραπέμπω τούς ἀναγνῶστες στή τελευταία σελίδα, ὅπου καί θαυμάζει κανείς γιά πολλοστή φορά τό θάρρος καί τήν παρρησία τοῦ κυρίου Θεοδωράκη πού προέρχεται ἀπό τήν εἰς βάθος γνώση καί ἐπίδραση τῆς Ἐθνικῆς Ἑλληνικῆς μας παραδόσεως στήν ὅλως δημιουργική ζωή του.

Ἰδιαίτερα ὅμως παραθέτω τήν παρακάτω παράγραφο, ὅπου ἀναφέρεται ἐγκωμιαστικά στήν Ἑλληνική γλῶσσα μας καί στή μουσική πού ἔχει τίς ρίζες της μαζί μέ τό Λόγο στίς ἀρχαῖες Ἑλληνικές τραγωδίες καί ὅλα τά μνημεῖα τοῦ Ἑλληνικοῦ λόγου, περνάει στό Βυζάντιο καί τήν Ἐκκλησιαστική μουσική καί φθάνει στό λαϊκό τραγούδι καί στό ρεμπέτικο. Διαβάζουμε τήν παράγραφο τοῦ Μίκη Θεοδωράκη:

«Ἄν καί γιά τή συνέχεια τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, πέραν τοῦ γεγονότος ὅτι γιά τήν παμψηφία θά ἔλεγα τῶν νεοελλήνων – ἀνωνύμων καί ἐπωνύμων - δέν ἀποτελοῦσε καί ἀποτελεῖ μόνο ἕνα εἶδος θρησκευτικῆς πίστης (ἄκρως ἀντιεπιστημονικῆς βεβαίως γιά σᾶς) ὑπάρχουν ἀπτές ἀποδείξεις ὅτι ὁρισμένοι βασικοί ἄξονες τοῦ πνευματικοῦ κόσμου τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων κατάφεραν νά διατηρηθοῦν καί νά φτάσουν ὡς τίς μέρες μας. Λ.χ. εἶναι πασίγνωστη ἡ διάρκεια τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας. Δέν εἶναι ὅμως γνωστή ἡ διάρκεια τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς μουσικῆς μέσῳ τῶν βασικῶν μουσικῶν κλιμάκων, πού παρέμειναν ἀναλλοίωτες, καθώς οἱ ἀρχαῖοι μουσικοί τρόποι πέρασαν ἀτόφιοι στή Βυζαντινή Μουσική μέ

τό νέο ὄνομα «ἦχοι» καί ἀπό κεῖ διά μέσου τῆς Ἀραβικῆς μουσικῆς, καί μέ καινούργιο ὄνομα, «δρόμοι», δημιούργησαν τό ρεμπέτικο τραγούδι ἀπό τό ὁποῖο προῆλθε τόσο ἡ σύγχρονη λαϊκή μας μουσική ὅσο καί ἡ ἔντεχνη - λαϊκή μουσική, μέσα στήν ὁποία συνενώθηκε ἡ μουσική μέ τήν ποίηση. Δηλαδή τό φαινόμενο πού χαρακτήριζε τήν ἀρχαία μουσική, δεδομένου ὅτι τότε μέ τόν ὅρο «μουσική» ἐννοοῦσαν ἀποκλειστικά τήν σύζευξη Μουσικῆς καί Λόγου».

Δέν ἔχει ἄδικο ὁ πολύς Φώτης Κόντογλου, ὅταν λέγει τόσα ἐπαινετικά γιά τήν παράδοσή μας πού διαμορφώθηκε μέσα στήν ζωντανή θεανθρώπινη παιδεία μας.

«Αὐτό τό ἦθος, αὐτή ἡ φυσική οὐσία πού μᾶς δώρισε ὁ Θεός, εἶναι στολισμένη μέ κάποιες μυστηριώδεις χάρες, πού ἁγιάζουνε τόν πόνο, ἡμερεύουνε τό θάνατο, νοστιμεύουνε τό καθετί πού δημιουργοῦμε, μ' ἕναν λόγο «κάνουμε τήν ἔρημο ν' ἀνθίσει» κατά τό λόγο τοῦ προφήτη Ἡσαΐα. Κι αὐτά ὅλα μεταδίδονται ἀπό γενεά σέ γενεά μέσ' ἀπό τό αἷμα, μά πιό πολύ μέ κάποια ἱερή καί καταπληκτική λειτουργία πού λέγεται ἑλληνική παράδοση!» («Ἡ Ἑλληνική παράδοση, ἡ ψυχή τῆς Ἑλλάδας» Φώτη Κόντογλου).

Ἡ ἴδια θεανθρώπινη ἀνθεκτική παιδεία τοῦ ἔθνους μας περιγράφεται ἀπό τόν π. Ἰ. Ρωμανίδη μέ τούς παρακάτω χαρακτηρισμούς.

«Ναί μέν ὁ Ρωμηός ἔχει ἀπόλυτον πεποίθησιν εἰς τήν Ρωμηοσύνην του, ἀλλά οὔτε φανατικός οὔτε μισαλλόδοξος εἶναι καί οὔτε ἔχει καμμίαν ξενοφοβίαν. Ἀντιθέτως ἀγαπᾷ τούς ξένους οὐχί ὅμως ἀφελῶς.

Τοῦτο διότι γνωρίζει ὅτι ὁ Θεός ἀγαπᾷ ὅλους τούς ἀνθρώπους καί ὅλας τάς φυλάς καί ὅλα τά ἔθνη χωρίς διάκρισιν καί χωρίς προτίμησιν. Ὁ Ρωμηός γνωρίζει ὅτι ἡ Ρωμηοσύνη του κατέχει τήν ἀλήθειαν καί εἶναι ἡ ὑψίστη μορφή τῶν πολιτισμῶν. Ἀλλά κατανοεῖ ἄριστα τό γεγονός ὅτι ὁ Θεός ἀγαπᾷ τόν Ρωμηόν, ὄχι ὅμως περισσότερον ἀπό τούς ἄλλους. Ὁ Θεός ἀγαπᾷ τόν κάτοχον τῆς ἀληθείας, ἀλλ' ἐξ ἴσου ἀγαπᾷ τόν κήρυκα τοῦ ψεύδους. Ἀγαπᾷ τόν ἅγιον, ἀλλ' ἀγαπᾷ ἐξ ἴσου ἀκόμη καί τόν διάβολον.

Διά τοῦτο ἡ Ρωμηοσύνη εἶναι αὐτοπεποίθησις, ταπεινοφροσύνη, καί φιλότιμον καί ὄχι κίβδηλος αὐτοπεποίθησης, ἰταμότης καί ἐγωϊσμός. Ὁ ἡρωϊσμός τῆς Ρωμηοσύνης εἶναι ἀληθής καί διαρκής κατάστασις τοῦ πνεύματος καί ὄχι ἀγριότης, βαρβαρότης καί ἁρπακτικότης.

Οἱ μεγαλύτεροι ἥρωες τῆς Ρωμηοσύνης συγκαταλέγονται μεταξύ τῶν ἁγίων.

Ἡ Ρωμηοσύνη διαφέρει τῶν ἄλλων πολιτισμῶν, διότι ἔχει τό ἴδιον θεμέλιον διά τόν ἡρωϊσμόν της ὡς καί διά τήν ἁγιωσύνην της, δηλαδή τό ρωμαίικον φιλότιμον τό ὁποῖον δέν ὑπάρχει εἰς τόν εὐρωπαϊκόν πολιτισμόν».

Σεβαστοί Πατέρες

Ἀγαπητοί ἐν Χριστῷ ἀδελφοί

Ἀσφαλῶς καί μετά ἀπό τά παραπάνω ἐκτεθέντα ἴσως φαινόμαστε γραφικοί, ἀπροσάρμοστοι, ἀσυγχρόνιστοι, ὀπισθοδρομικοί. Πῶς εἶναι δυνατόν καί πάλι νά ἀφυπνισθεῖ ἡ ὑπνώττουσα θεανθρώπινη ἐμπειρία μας, νά ἐγερθοῦμε ἀπό τό λήθαργο τοῦ εὐδαιμονισμοῦ καί τοῦ ἐνδοκοσμικοῦ ἐφησυχασμοῦ;

Εἶναι ἐφικτό μονάδες ἤ ὁμάδες νά ἀναστρέψουν τό πανίσχυρο ρεῦμα τῆς Νέας Ἐποχῆς πού σαρώνει ἐθνικισμούς, ἐπί μέρους θρησκευτικές πίστεις, ἠθικές πνευματικές ἀξίες;

Ὁ Ἅγιος Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός ἦταν μόνος, μονότατος κήρυκας στούς σκλαβωμένους Ἕλληνες προγόνους μας. Εἶχε ὅμως μαζί του ὅλο τό Ἅγιο Ὄρος, τίς εὐλογίες τοῦ Ὀρθοδόξου Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὅλη τήν θεανθρώπινη παράδοση, τήν Ἑλληνική καί τήν Ὀρθόδοξη. Γι' αὐτό καί ἐπέμενε: «Ἀδελφοί μου πρέπει νά σπουδάζετε τά παιδιά σας γιά νά μαθαίνουν καλά τά ἑλληνικά γράμματα. Ἐξ ἄλλου ἀδελφοί μου τό γένος μας εἶναι ἑλληνικό. Οἱ πρόγονοί μας οἱ Ἀρχαῖοι Ἕλληνες, ἤκμασαν εἰς σοφία τόσο, πού οἱ ἄλλοι λαοί μαθαίνουν ἑλληνικά γράμματα, γιά νά μποροῦν νά κατανοοῦν τά ἀρχαῖα ἑλληνικά συγγράμματα, διότι ἀποτελοῦν λαμπερά φανάρια γιά τήν ἀνθρωπότητα... Καλλίτερον, ἀδελφέ μου, νά ἔχης Ἑλληνικόν Σχολεῖον εἰς τήν χώραν σου, παρά νά ἔχης βρύσες καί ποτάμια... Τό σχολεῖο ἀνοίγει τάς Ἐκκλησίας, τό σχολεῖον ἀνοίγει τά μοναστήρια...», ἐπέμενε σίγουρος πάντως γιά τό αἴσιο ἀποτέλεσμα, τήν ἐν Χριστῷ πνευματική νηπτική ἐργασία καί τόν ἀγώνα γιά τήν ἐλευθερία.

Δόξα τῷ Θεῷ! Ἀκόμα καί σήμερα ἔχουμε ὁλοφάνερα Κρυφά Σχολειά. Εἶναι οἱ ἐνορίες μας καί τά μοναστήρια μας. Ἱδρύοντας στίς ἐνορίες μας σχολές Βυζαντινῆς Μουσικῆς, ἀμέσως καί ἐμμέσως στρέφουμε τά παιδιά μας γιά νά κατηχηθοῦν μέ τόν γλυκύτερο Ἑλληνικό, δεμένο μέ τή Θεία Χάρη, λόγο. Τό ἴδιο κάνει καί ὁ π. Ἐφραίμ στήν Ἀμερική στά δεκαοκτώ ἡσυχαστήρια–μοναστήρια πού ἔχει καί μέσα ἀπό αὐτά διαδίδεται ἡ Ἑλληνική παιδεία σ' ὅλο τόν κόσμο μαζί μέ τή Βυζαντινή Μουσική. Μαζί μέ τήν ἡδύτητα τοῦ μέλους, εἰσέρχεται καί τό καλύτερο φάρμακο

τῆς ψυχῆς, ὁ Λόγος τῆς Θ. Λατρείας. Ἂν στό λόγο αὐτό προστεθεῖ διακριτικά σάν παραμύθι ἤ ἀφηγηματική διήγηση τό συναξάρι τῆς ἡμέρας, θά ἔχουμε προσφέρει στούς ἑαυτούς μας καί στά παιδιά μας τό καλύτερο ἐμβόλιο, πού δημιουργεῖ ἀντισώματα, γιά νά μή καταποθοῦν τά παιδιά μας καί τά ἐγγόνια μας μέσα στή χοάνη τοῦ παγκόσμιου ἀθεϊστικοῦ κράτους καί τῆς παγκόσμιας ἄθεης θρησκείας.

π. Σαράντης Σαράντος
Ἀρχιμανδρίτης